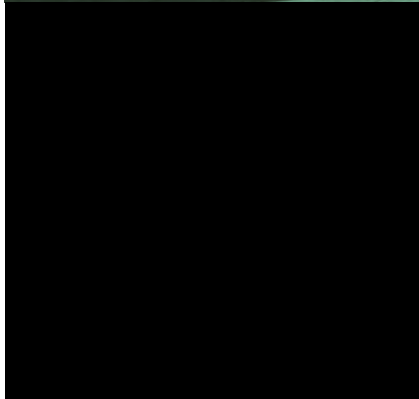

COAC

arquitectes.cat

Publicat a *COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA* (<https://www.arquitectes.cat>)

Inici > L'arquitecte de les arts escèniques (Coimbra, Portugal)

El primer contacte amb l'obra de **João Mendes Ribeiro** ^[1] va ser fa uns anys quan vaig descobrir un centre cultural projectat conjuntament amb l'estudi Menos é Mais de Porto, que em va impressionar per diferents aspectes com l'escala, la proporció de la construcció en una preexistència, el projecte artístic de fer aquest tipus d'obra en el medi reinventant l'edifici existent, convertint-lo en un espai significatiu en la regió perifèrica enmig de l'Oceà Atlàntic.

Es tracta d'un projecte transdisciplinari la missió del qual és difondre, crear i produir cultura emergent: un espai d'intercanvi i interfície per a persones, coneixement i esdeveniments. "La petjada" de l'Arxipèlag - Centre d'Arts Contemporànies - manté el caràcter industrial de la totalitat i destaca el diàleg entre un edifici existent (antiga fàbrica d'alcohol / tabac) i la nova construcció (centre d'art i cultura, instal·lacions d'emmagatzematge, sala d'usos múltiples / arts escèniques, laboratoris, estudis d'artistes). El projecte de l'Arxipèlag és delicat en la relació entre edificis antics amb els nous. Per contra, pretén reunir les diferents escales i èpoques a través de la manipulació pictòrica de la forma i materialitat dels edificis. Les construccions existents estan marcades per maçoneria de pedra volcànica i la nova intervenció s'identifica com una forma abstracta, sense referència o al·lusió a qualsevol idioma, construïda en formigó amb basalt local inert que treballa contínuament amb la variació de textures i rugositat de les superfícies, complementant la massa dels edificis amb el buit dels patis.

La concepció de l'arquitectura de João Mendes Ribeiro tendeix a treballar amb l'essencial, a la reducció del projecte a ell mateix. La seva arquitectura reflecteix la seva manera de ser: la tranquil·litat. L'obra de Mendes Ribeiro és transversal i completa en les seves formes d'expressió. És una obra diferent pels seus programes tan diversos, però expressant sempre delicadesa i netedat.

Partint d'aquesta premissa el 2018 vaig participar en una selecció promoguda per l'associació 12 mirades, un programa d'acció cultural comissariat per Carlos Quintáns i impulsat per Corporació fills de Rivera i Laboratori Creatiu Vilaseco. L'associació va convidar a João Mendes Ribeiro per impartir un workshop de dos dies en el context de la Ribeira Sacra a Galícia. Allà vaig poder descobrir la metodologia de fer un taller en molt poc temps i també conèixer una mica més l'obra d'aquest arquitecte.

El taller estava relacionat amb la conformació d'un teatre a l'aire lliure en un espai natural ja conformat de murs de pedra dins d'una vinya. Vaig tenir l'oportunitat de descobrir una altra faceta d'escenògraf de João Mendes Ribeiro escenògraf amb gran experiència en aquest àmbit. També vaig poder apreciar la versatilitat d'aquest arquitecte que durant el taller va explicar tota la seva trajectòria com a escenògraf ensenyant projectes exclusivament d'aquest àmbit.

Aquesta manera d'enfrontar el projecte "just amb l'essencial" i no ensenyant la seva experiència com si fos un portafoli em va donar més curiositat en descobrir l'acostament a l'escenografia d'aquest arquitecte que no es defineix com a escenògraf si no com un arquitecte que treballa en l'àmbit de les arts escèniques.

JMR va entrar en contacte amb l'escenografia quan estava ensenyant a l'escola de Porto. Estava com a director de teatre Ricard País, a Portugal on ensenyava en el curs d'antropologia espacial i va ser des d'allà que se li va convidar a construir el primer set. Per a

ell era un món molt desconegut.

Entrar a l'àmbit escenogràfic és enfrontar-se a una escala petita feta de molts detalls d'un treball artesanal intens. Segons JMR pensa que en un món totalment globalitzat hi hauria d'haver persones que coneguin el lloc, amb els seus materials i amb una forma més directa de relacionar-se amb els habitants de la ciutat i les persones que habiten els espais. Hi ha temes emergents com la rehabilitació. És una cosa que d'alguna manera estem perdent avui.

JMR pensa que una de les grans diferències amb l'arquitectura és que en l'escenografia treballa amb altres creativitats. En aquest cas no existeix la figura de promotor sinó de l'agent creatiu i hi ha una relació molt forta amb els ballarins i actors. JMR indica que quan fa arquitectura mesura l'espai amb el seu cos constantment mentre que quan fa un escenari mesura l'espai amb el cos dels artistes que han de fer servir aquell espai. Entendre el moviment, les dinàmiques en aquest cas és molt important.

D'altra banda, perquè la ciutat sigui sostenible cal ser conscients que abans de construir més, és preferible que es rehabiliti l'existent. Per això no serà possible que les ciutats, les urbanitzacions s'estenguin a l'infinit.

Cal pensar d'intervenir com un cirurgià en els centres històrics és un treball molt complex a causa de la quantitat de normatives que s'han de complir. La transformació segons JMR és donar noves respostes i per tant alterar les condicions de l'existent.

Des de la peculiaritat d'aquest arquitecte que treballa en diferents escales, contextos etc. Puc deduir que el que considera important és transmetre que la ciutat ha de tornar al centre adaptant-se a les noves circumstàncies. Tot això s'ha de transmetre d'alguna manera dins de les escoles amb un ensenyament que s'ha d'actualitzar des de fa temps.

JMR és un arquitecte que s'alimenta del territori en què viu i per tant sap quines respostes donar. Això em fa pensar en les generacions més joves que hem perdut en part aquest contacte amb el territori que ens relacionem diàriament i per tant la dinàmica de treball ja fa temps que està en fase de profunda mutació.

_ [1]

Alberto Collet, arquitecte. Corresponsal del COAC a Porto, Portugal

Febrer 2020

[2]

Tornar

[3]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <https://www.arquitectes.cat/ca/mon/arquitecte-arts-eseniques-portugal>

Links:

[1] <http://www.joaomendesribeiro.com/>

[2] <https://www.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/21309>

[3] <https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>